

Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка
вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14013, Україна

ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ СІЛЬСЬКИХ ШКІЛ ДО ФЕРМЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена проблемам недостатньої підготовки сільської молоді до подальшої праці в агропромисловому комплексі. Розглядається необхідність розробки програми по формуванню готовності випускників сільських шкіл до фермерської діяльності. Висвітлено можливі шляхи реалізації навчальної програми.

Ключові слова: *сучасні педагогічні технології, фермерська діяльність, сільська школа, профільне навчання, гурткова робота.*

Актуальність. В умовах ринкових відносин провідним чинником відродження та розвитку сільського господарства України виступає фермерська діяльність в особі фахівця-фермера, який повинен вміти правильно організувати і вести власне виробництво, мати відповідний ступінь психологічної й практичної готовності. У зв'язку з цим одним із завдань, що постає перед сільською школою в сучасних умовах, є забезпечення якості початкової практичної підготовки учнів до діяльності в сфері сільськогосподарського виробництва, адекватної вимогам сьогодення.

Метою даної роботи є пошук шляхів підготовки старшокласників сільських шкіл до фермерської діяльності.

Виклад матеріалу. Розробка, організація та здійснення ефективної практичної підготовки учнів сільських шкіл до фермерської діяльності неможлива без глибокого аналізу теоретичних основ практичної підготовки та проведення педагогічних досліджень в даному напрямку.

У теорію практичної підготовки старшокласників вагомий внесок зробили такі відомі вчені: В.М. Алфімов, Р.С. Гуревич, В.В.Васенко, О.М. Коберник,

І.О. Колосок, А.О. Кучерявий, В.К. Сидоренко, Д.О. Тхоржевський, Г.Я. Цибулько, Н.І. Шиян та ін. Результати їх наукових досліджень дозволяють стверджувати, що переважна більшість випускників сільських шкіл не мають достатньої трудової та психологічної готовності до виконання функцій фермера, а, отже, не можуть бути конкурентноспроможними товаровиробниками на ринку праці.[2] Для вирішення проблеми якості допрофесійної підготовки учнів у загальноосвітніх закладах освіти необхідно розробити сучасні науково-обґрунтовані методики практичної підготовки старшокласників сільських шкіл до фермерської діяльності. Їх розробку необхідно проводити виходячи з того, що зміст допрофесійної освіти учнів сільської школи повинен включати знання, вміння й навички, котрі стосуються галузі виробництва і переробки чи реалізації фермерами сільськогосподарської продукції, та забезпечувати виховання готовності старшокласників до фермерської діяльності.

З позиції цілісного підходу до трудового виховання, під готовністю до фермерської діяльності необхідно розуміти сукупність взаємопов'язаних властивостей особистості, складну багатоступеневу структуру, основними компонентами якої є психологічна, моральна та практична готовності.

Процес формування в учнів готовності до фермерської діяльності повинен мати такі ознаки: а) повна адекватність його функцій цілям підготовки спеціаліста-фермера; б) відповідність діяльності, до якої залучені старшокласники, сукупності взаємопов'язаних вимог, що висуваються до ефективно працюючого робітника фермерського господарства; в) єдність мотиваційного, змістового, діяльнісного та оцінного компонентів, які утворюють поняття готовності майбутнього фермера до виконання професійних функцій.[3]

При виборі шляхів розв'язання даної педагогічної проблеми обов'язково необхідно брати до уваги характерні ознаки та умови функціонування сільської школи, тобто: специфіку сільського способу життя і праці, сучасний стан розвитку основних галузей виробництва, сезонність робіт у сільському

господарстві, малу наповнюваність більшості класів та шкіл, низький рівень матеріальної бази та інші характерні ознаки навчального закладу сільської місцевості. До того ж, необхідно враховувати індивідуальні особливості учнів, адже не всі учні збираються бути фермерами.

Як свідчать наші дослідження в суспільстві не визріла думка про те, що фермерство на селі є рушійною силою відродження села, а тому в шкільних навчальних планах не приділено належної уваги підготовці підростаючого покоління до фермерської діяльності. Це призводить до того, що:

- відсутні науково обґрунтовані програми підготовки учнів до фермерської діяльності ;
- немає необхідної сучасної літератури теоретичного і практичного спрямування;
- відсутні методичні рекомендації щодо практичної та психологічної підготовки майбутніх фермерів, які відображають специфіку і особливості її організації в нових соціально-економічних умовах;
- відсутня матеріально-технічна база для належної підготовки учнів як в теоретичному так і практичному плані;
- не розроблено положення про фермерську дослідну і творчу роботу у сільських школах в умовах ринкової економіки;
- не відпрацьована система підготовки вчителів з формування в учнів готовності до роботи в агропромисловому комплексі.

Для досягнення ефективності процесу підготовки має бути створена навчальна програма з курсу “Основи організації і ведення фермерського господарства” та розроблена система виховних заходів професійної спрямованості, в змісті якої відобразились би соціально значущі цілі підготовки учнів до фермерської діяльності.

Програма підготовки учнів до організації і ведення фермерського господарства повинна сприяти відродженню українського сільсько-господарського виробництва; формувати особистість старшокласника, яка має досвід дослідницької та творчої діяльності в галузі організації

сільськогосподарської праці й достатній рівень готовності якісно виконувати у суспільстві професійно творчі функції робітника фермерського господарства.

Підходи до створення такої програми є різні. Найбільш вдалим, на наш погляд є підхід Кучерявого А.О. Він зазначає, що розробка змісту програми повинна ґрунтуватися на основі наступних принципів: а) інтегрування завдань з основ трудового навчання, вибору професії, психології професійної самоосвіти і самовиховання, теорії менеджменту; б) спрямованості на забезпечення особистісно-розвивальної взаємодії вчителів, учнів та їх батьків; в) орієнтації змісту курсу на розвиток в учня свідомості та самосвідомості; г) цілісності процесу формування в учнів мотиваційного, змістового, діяльнісного та оцінного компонентів готовності до фермерської діяльності.[2]

Досвід показує, що змістову сторону програми треба визначати з кваліфікаційної характеристики фермера-фахівця. А це:

- забезпечення належного рівня підготовки у виконанні сільськогосподарських робіт на колісних тракторах легкого класу та сільськогосподарських машинах, що агрегатуються з цими тракторами, відповідно до вимог агротехніки та агротехнології;

- формування вмінь підготовки, висівання, висаджування посівного та садильного матеріалу (зернових, кормових, технічних, овочевих, плодово-ягідних культур тощо). Комплектування машинно-тракторних агрегатів;

- створення необхідних умов для проведення технічного обслуговування тракторів, автомобілів, сільськогосподарських машин та пристроїв до них. Визначення та усунення несправностей тракторів, сільськогосподарських машин, автомобілів. Підготовки транспортних засобів машин до зберігання. Контролю витрат паливно-мастильних матеріалів на виконувану роботу.

- навчання учнів читанню нескладних машинобудівних креслень, схем, користуванню інструкціями з експлуатації машин. Додержання правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

Однак програму треба вміло реалізувати. Практично є два шляхи підготовки учнів до фермерської діяльності – в умовах профільного навчання і

в процесі гурткової роботи. Беручи до уваги характерні ознаки загальноосвітнього закладу сільської місцевості, а також можливість врахування індивідуальних особливостей учнів, одним із шляхів реалізації програми, на нашу думку, має бути підготовка старшокласників до фермерської діяльності в умовах профільного навчання. Оскільки за таких умов вона здійснюється шляхом опанування учнями навчальних предметів за вибором на різних рівнях складності згідно з індивідуальними можливостями і потребами та особливостями навчальної бази. Організацію профільного навчання в школі сільської місцевості зумовлюють соціально-економічні зміни в сільськогосподарському виробництві, які все більше потребують фахівців високої кваліфікації. А, так як, стати висококваліфікованим робітником можна лише маючи вузьку спеціалізацію, то використання профільного навчання при підготовці майбутніх фермерів є дуже доречним. Саме воно сприяє задоволенню освітніх потреб, утвердженню принципів професійного самовизначення кожного школяра, і зумовлене зростаючими вимогами особистості і суспільства до професійної компетентності, майбутніх фахівців. Це особливо актуально стосовно шкіл сільської місцевості в більшості яких профільне навчання складно організувати через недостатню розробленість у педагогічній науці його дидактичних засад, а також не в усіх сільських школах можливо організувати необхідний профіль навчання, виходячи з малої наповнюваності класів.

Враховуючи малокомплектність сільських шкіл, іншим можливим шляхом підготовки майбутніх фермерів-фахівців є організація гурткової роботи учнів. У процесі гурткової роботи можна успішно реалізувати принцип зв'язку навчання з життям, з продуктивною працею, в учнів успішно формувати і виховувати любов до сільського господарства, розвивати спостережливість, ініціативу і самостійність школярів, творче ставлення до праці. Але і в цьому випадку, навіть в школах де є належна матеріальна база важко забезпечити вимоги професійного самовизначення школярів. Адже бракує вчителів, які мають належну теоретичну і практичну підготовку до керівництва багатьма

профілями, навіть тих, які характерні для сільської місцевості, немає потрібних підручників і навчальних посібників, не говорячи вже про програмне комп'ютерне забезпечення навчального процесу.

Висновок. Вивчення різних підходів до підготовки старшокласників сільських шкіл до фермерської діяльності показує, що найбільш ефективним є шлях пов'язаний з профільним навчанням. Він більш обов'язковий, організований, цілеспрямований і, як показує дослідження, результативний.

Гетта В.Г. А.Н. Коляда

Черниговский государственный педагогический университет имени Т.Г.Шевченко; ул. Гетьмана Полуботка, 53, г. Чернигов, 14013, Украина

ПУТИ РЕАЛИЗАЦИИ ПОДГОТОВКИ УЧЕНИКОВ СЕЛЬСКИХ ШКОЛ К ФЕРМЕРСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Статья посвящена проблемам недостаточной подготовки сельской молодежи к последующему труду в аграрном секторе. Рассматривается необходимость разработки программы по формированию готовности выпускников сельских школ к фермерской деятельности. Отражены возможные пути реализации учебной программы.

Ключевые слова: *современные педагогические технологии, фермерская деятельность, сельская школа, профильное обучение, кружковая работа.*

Getta V.G. A.M. Kolyada

T. Shevchenko State Pedagogical University of Chernihiv, 53 Getmana Polubotka st.,Chernihiv, 14013, Ukraine

THE REALIZATIONAL WAYS OF RURAL SCHOOLS PUPILS' PREPARATION TO FARMER ACTIVITY

The article is devoted the problems of insufficient rural pupils' preparation to subsequent labour in an agrarian sector. The necessity of program development in forming rural schools graduating pupils' readiness to farmer activity is examined. Rreflected the possible ways of on-line tutorial realization.

Keywords: modern pedagogical technologies, farmer activity, rural school, type studies, group work .

Література

1. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників(ДКХП). Випуск 2 “Сільське господарство, мисливство та пов’язані з ним послуги”.- Київ: Укراгропромпродуктивність, 2004.
2. Кучерявий А.О. Формування готовності старшокласників до фермерської праці у навчально-виховному процесі сільської школи.: дисерт. канд. пед. наук 13.00.07./ Херсонський державний університет.- Херсон 2003.
3. Мельничук В.П. Сутність і зміст техніко-конструкторської підготовки учнів // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми / Зб. наук. пр. / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2003. – С. 132-138.
4. Молоцький М.Я. Денисенко О.Г. Настільна книга сільського господаря (фермера). – Київ: Видавництво газети “Наш час“, 1995.